

Č. j.: 233163/2012-MZE-14311

ZÁPIS Z 24. ZASEDÁNÍ

KOORDINAČNÍ SKUPINY BEZPEČNOSTI POTRAVIN (KSBP) uskutečněného na MZe dne 12. prosince 2012

Přítomni: dle presenční listiny. Všichni přítomní obdrželi k jednání podkladové materiály.

Jednání vedli: **Ing. Vilém Žák**, předseda KSBP, **Ing. Jaroslava Beneš Špalková**, 1. místopředsedkyně KSBP, **MUDr. Viera Šedivá**, 2. místopředsedkyně KSBP a **Ing. Jitka Götzová**, tajemnice KSBP

Informace o jednotlivých bodech programu podali:

MUDr. Vladimír Valenta, Ph.D., Ing. Jitka Sosnovcová, Doc. MVDr. Milan Malena, Ph.D., Bc. Zdeněk Mach, Ing. Jitka Götzová, Ing. Jakub Šebesta, Ing. Jindřich Fialka, RNDr. Irena Řehůrková, Ph.D., Ing. Václav Stejskal, Ph.D., Prof. MVDr. Ivo Pavlík, CSc., Ing. Yvona Tyrolová, RNDr. Eva Renčová, Ph.D., Prof. Ing. Kateřina Demnerová, CSc.

Jednání zahájil předseda KSBP Ing. Vilém Žák a seznámil členy KSBP s personálními změnami.

- Novým předsedou se stal Ing. Vilém Žák, 1. náměstek ministra zemědělství, první místopředsedkyní KSBP se stala Ing. Jaroslava Beneš Špalková, náměstkyně ministra Úseku pro společnou zemědělskou a rybářskou politiku EU, druhou místopředsedkyní se stala MUDr. Viera Šedivá, vrchní ředitelka sekce potravinářských výrob - Úřadu pro potraviny. Novými členy KSBP se stali MUDr. Vladimír Valenta, Ph.D., hlavní hygienik a náměstek ministra zdravotnictví, Ing. Miloslav Hala, náměstek ministra dopravy – dnes zastoupen Mgr. Jaroslavem Pacovským, plk. Ing. Drahoš Ryba, generální ředitel Hasičského záchranného sboru ČR a náměstek ministra vnitra - dnes zastoupen Ing. Lubošem Votípkou, Mgr. Tomáš Jan Podivínský, náměstek ministra životního prostředí - dnes zastoupen Ing. Zuzanou Doubkovou.

Poté předseda KSBP předal slovo první místopředsedkyni KSBP Ing. Jaroslavě Beneš Špalkové, která jednání vedla.

I. SCHVÁLENÍ PROGRAMU 24. JEDNÁNÍ, KONTROLA A VYHODNOCENÍ ÚKOLŮ Z 23. ZASEDÁNÍ KSBP

Ing. Jitka Götzová, tajemnice KSBP, ředitelka odboru bezpečnosti potravin

K navrženému programu nebyly vzneseny žádné připomínky a program jednání byl schválen.

Kontrola úkolu:

1) Odbor bezpečnosti potravin bude sledovat problematiku Koordinačního místa pro trestnou činnost související s potravinami (food crimes). Členové KSBP budou informováni na jednání KSBP.

Plnění: V současné době EK v diskuzi nepokračuje a k tomu tématu nezasedá. Odbor bezpečnosti potravin tuto problematiku sleduje.

II. AKTUÁLNÍ INFORMACE Z BEZPEČNOSTI POTRAVIN

1. Informace z Ministerstva zdravotnictví

MUDr. Vladimír Valenta, Ph.D., náměstek ministra zdravotnictví a hlavní hygienik ČR, podal aktuální informace z resortu zdravotnictví. Během roku je v průměru běžně provedeno 29 tisíc státních zdravotních kontrol. V souvislosti s metylalkoholovou aférou bylo provedeno dalších 26 tisíc kontrol během 3 měsíců. MZ ČR vydalo několik mimořádných opatření. Předpokládá se větší konzumace alkoholu před Vánoce, proto se MZ rozhodlo vydat pokyn hlavního hygienika, kterým bylo uloženo krajským hygienickým stanicím zvýšit četnost kontrol. Hygienické stanice přijímají vzorky alkoholu na vyšetření a nakládají s nimi jako s podněty ke kontrole.

Ing. Jitka Sosnovcová, ředitelka SZÚ, informovala o přípravě změny směrnice o obalových silikátových materiálech s rozšířenou působností (porcelán, sklo). Dojde ke snížení limitů pro kadmium a olovo (olovo 400x, kadmium 60x nižší limit). Nové limity byly přijaty na základě hodnocení zdravotního rizika provedeného EFSA, který vydal vědecké stanovisko doporučující snížení limitů těžkých kovů. ČS se snaží o nastavení přechodného období ve spolupráci s EK.

2. Zhodnocení činnosti dozorových orgánů za rok 2012

Doc. MUDr. Milan Malena, Ph.D., ústřední ředitel SVS ČR, informoval o činnosti SVS v roce 2012. V případě kontrolní činnosti SVS postupovala podle víceletého plánu kontrol. Problémy byly se zásilkami potravin a surovin živočišného původu z Polska, celkově byly zjištěny nedostatky u 3,5 % výrobků. V současné době probíhá kontrola vánočních trhů zaměřená na zdravotní nezávadnost potravin a welfare kaprů.

V oblasti kontroly zvířat a zoonóz byla pozornost věnována především salmonelle. V chovech nosnic došlo díky opatřením SVS ke snížení zachytu salmonel až na 1,8 % k 31. 10. 2012. Naproti tomu u kuřat bylo na Salmonelu pozitivní 4,9 % kuřat (především kvůli dovozu kuřat z Polska). Na stanovení přítomnosti E. coli bylo odebráno 119 vzorků, 0,3 % bylo pozitivních.

Vzhledem k příznivé situaci by bylo možné snížit počet vyšetřování a zatížení plátců, což je v současné době předmětem jednání s MZe.

Letošní rok byl věnován též problematice antibiotické rezistence. Byla spuštěna kampaň a proběhl mezinárodní kongres s touto problematikou v rámci veletrhu Salima.

Došlo ke snížení limitu PCB a následně bylo ve třech chovech v roce 2012 naměřeno nadlimitní množství této látky (skot, prasata). Vzhledem k tomu, že zdrojem kontaminace je zátěž ze životního prostředí, je možné, že by chovatelé mohli získat náhradu od MŽP, které v takových případech náhrady může vyplatit. MZe bylo vyzváno, aby tento požadavek projednalo s MŽP.

Bc. Zdeněk Mach, ředitel SRS, pověřen řízením ÚKZÚZ, informoval o kontrolách SRS a ÚKZÚZ. V rámci kontrol SRS se činnost zaměřila na skladování rostlinných produktů ze třetích zemí a používání přípravků na ochranu rostlin. Z pohledu bezpečnosti potravin nebylo zjištěno žádné nebezpečí.

V rámci kontrol ÚKZÚZ bylo zjištěno použití močoviny při výrobě krmných směsí. V současné době probíhají s výrobcí správní řízení.

Ing. Jakub Šebesta, ústřední ředitel SZPI, informoval o činnosti SZPI za rok 2012. Zmínil pokračující problémy v obchodních sítích (klamavé praktiky, prodlužování doby trvanlivosti), hovořil o stále nevyřešené kauze technické soli (díky přístupu polské strany), a samozřejmě zmínil i metanolovou kauzu.

V roce 2011 bylo provedeno celkem 32 750 vstupů do provozoven, v roce 2012 zatím 32 172. V souvislosti metanolovou aférou bylo provedeno dalších 34 tisíc kontrol. Přestože byla kauza metanol velmi náročná, z uvedených čísel je patrné, že kontrola v obchodech nebyla zanedbána.

V roce 2012 byl spuštěn nový web „Potraviny na pranýři“. Celkem bylo zveřejněno 692 případů nevyhovujících potravin, z nichž bylo 398 nebezpečných, 167 falšovaných, 125 špatné jakosti. Celkem 56 % potravin bylo původem z ČR. Návštěvnost webu dosáhla 1,4 milionu uživatelů.

Významného posunu došlo v kauze Templářských sklepů – odvolací soud zrušil rozsudek soudu nižší instance a potvrdil správnost postupu SZPI - společnost zpracovala hrozny neznámého původu a produkt vydávala za víno původem z ČR.

3. Metanolová aféra

Ing. Jindřich Fialka, ředitel odboru potravinářské legislativy podal souhrnnou informaci o metanolové aféře z legislativního hlediska. Informoval o Nařízení vlády č. 317, které stanovilo podmínky pro uvádění lihovin na trh (rodné listy), díky němuž byl obnoven vývoz z území ČR. Současně s tím podal informaci k Nařízení vlády č. 735, které uložilo všem resortům přijmout konkrétní kroky v legislativní oblasti. V současné době probíhá připomínkové řízení k novele vyhlášky o povinném označování lihu. Dalším krokem je příprava zákona o spotřebních daních a zákona o lihu. Probíhají jednání pracovních skupin k dalším legislativním postupům. Ing. Fialka poděkoval všem zúčastněným stranám za spolupráci.

MUDr. Vladimír Valenta, Ph.D., náměstek ministra zdravotnictví a hlavní hygienik doplnil, že zákon o opatření k ochraně před škodlivými účinky alkoholu a tabáku by měl jít v průběhu prosince do vnitřního připomínkového řízení a v únoru 2013 by měl být předložen vládě.

Zákon by měl omezit místa a způsob prodeje alkoholu. Dále bude upravovat sankce i jejich vymahatelnost.

Ing. Libor Dupal, předseda představenstva Sdružení českých spotřebitelů se dotázal hlavního hygienika, zda došlo ke snížení počtu standardních kontrol v souvislosti s metanolovou aférou. **MUDr. Vladimír Valenta, Ph.D., náměstek ministra zdravotnictví a hlavní hygienik** odpověděl, že tato kontrolní činnost nebyla ovlivněna a probíhala stejným způsobem jako v předchozím roce – na kontroly byly nasazeny další kapacity.

Ing. Jitka Sosnovcová, ředitelka SZÚ doplnila, že SZÚ nabídl pro veřejnost bezplatné odebrání vzorků. Bylo provedeno 260 vyšetření.

Ing. Jakub Šebesta, ústřední ředitel SZPI doplnil informaci o personálním nasazení při metanolové kauze (297 lidí bylo přímo na kontrolách během celého týdne, včetně víkendů).

RNDr. Irena Řehůřková, Ph.D., CZVP SZÚ, informovala o aktivitě Centra zdraví, výživy a potravin, které zřídilo informační linku na odpovídání telefonických a emailových dotazů. CZVP také publikovalo relevantní informace na webu SZÚ a poskytlo informace na portál www.bezpecnostpotravin.cz. Dále CVZP provedlo na základě žádosti MZ tzv. rychlé hodnocení zdravotního rizika.

Mgr. Dalibor Rucký, GŘC, poděkoval všem dozorovým orgánům za součinnost na centrální úrovni i v regionech. V průběhu celé kauzy bylo analyzováno tři tisíce vzorků lihovin. V oblasti legislativy probíhají intenzivní práce na změnách legislativy (především zásadní změny v povinném označování lihovin).

Prof. Ing. Kateřina Demnerová, CSc., předsedkyně Vědeckého výboru pro GM potraviny a krmiva, informovala o činnosti VŠCHT, která zdarma prováděla kontrolu vzorků od soukromých osob.

Ing. Hana Michovská, SOCR, poděkovala za součinnost všem spolupracujícím organizacím v celé kauze. Díky všem bylo možné rychle zodpovídat na otázky obchodníků. Upozornila na nedostatky v provázání evidování lihovin i s účetnictvím.

Ing. Josef Tržický, MPO, informoval o činnosti MPO v metanolové kauze. Bylo realizováno 600 kontrol (především na stánkový prodej alkoholu).

Ing. Jitka Sosnovcová, ředitelka SZÚ – oznámila, že SZÚ akreditoval metodu stanovení metanolu v lihovinách a prostřednictvím krajských hygienických stanic bude zdarma provádět testování pro veřejnost.

III. SPOLUPRÁCE S EVROPSKÝM ÚŘADEM PRO BEZPEČNOST POTRAVIN

1. Činnost Poradního sboru a Koordinačního místa pro spolupráci s EFSA

Ing. Jitka Götzová, tajemnice KSBP: V roce 2012 se uskutečnila čtyři zasedání Poradního sboru. Hlavní projednávaná témata v letošním roce byla vnímání rizika a komunikace o riziku, strategická diskuse o práci EFSA s členskými státy a víceletý plán činnosti EFSA

2013 – 2015. V souvislosti s problematikou bisfenolu A byla založena vědecká síť se zástupcem ČR paní Ing. Sosnovcovou.

Dalším tématem je hodnocení rizik různých chemických koktejlů, např. pesticidů a jejich kombinací (v ovoci a zelenině).

V souladu s požadavkem nařízení 178/2002 proběhlo v roce 2012 nezávislé zhodnocení činnosti EFSA (Ernst&Young). Ze závěrečné zprávy vyplývá, že by se EFSA dále měla zaměřovat na nově vzniklá rizika a jejich hodnocení. Dalším cílem by mělo být další zvyšování důvěry a transparentnosti EFSA.

V roce 2012 byl mezi členy vědeckých sítí a dalšími odborníky proveden průzkum spokojenosti s existencí vědeckých sítí. Spokojeno je se založením sítí 84 % respondentů. Problémy menších členských států jsou spokojovány především se jmenováním členů.

V tomto roce proběhla oslava 10. výročí založení EFSA, v souvislosti s tím byly uspořádány 2 konference, kterých se zúčastnilo několik stovek hostů.

Na jednání Poradního sboru byla prezentována metanolová aféra a činnost MZe v oblasti komunikace o riziku.

Koordinační místo pro spolupráci s EFSA prezentovalo EFSA v odborných časopisech a podílelo se na odborných přednáškách. Koordinační místo spoluorganizovalo konferenci o endokrinních disruptorech v Bratislavě. V současnosti probíhá diskuze o zapojení organizací dle článku 36 o spolupráci s EFSA. ČR má v současnosti na seznamu jmenováno 12 organizací, do září 2013 bude seznam revidován dle požadavků EFSA.

2. Sběr dat pro EFSA – DATEX.CZ

Ing. Jitka Götzová, tajemnice KSBP: Ze strany Koordinačního místa byla také v roce 2012 podpořena aktivita DATEX.CZ. Díky úsilí pracovníků SZPI, SVS a především Centra zdraví, výživy a potravin Státního zdravotního ústavu v Brně byla data o výskytu chemických kontaminantů v potravinách za rok 2011 zaslána EFSA v požadovaném termínu (do 1. října 2012). V těchto týdnech jsou data validována EFSA.

RNDr. Irena Řehůrková, Ph.D., CZVP SZÚ, představila členům KSBP přehled přijatých a odeslaných dat v roce 2012. Celkem bylo EFSA odesláno 30 tisíc dat v rámci „výzvy ke kontinuálnímu sběru dat“. EFSA dále v roce 2012 zveřejnila další, tzv. „cílené výzvy“, které byly zaměřeny na pesticidy, bisfenol A, aditiva. Výsledky práce v rámci projektu DATEX.CZ jsou popsány a upřesněny v závěrečné zprávě, která byla předána MZe. Členům KSBP byly také další změny pro rok 2013 týkající se úprav formátu dat a rozšíření požadavků na jejich popis. Dr. Řehůrková na závěr poděkovala všem spolupracujícím organizacím.

IV. STAV NOVELY ZÁKONA O POTRAVINÁCH

NM Ing. Jaroslava Beneš Špalková, 1. místopředsedkyně KSBP: Všichni členové obdrželi novelu zákona o potravinách k připomínkám. Dne 10. 12. 2012 bylo uzavřeno připomínkové řízení, které bude vypořádáno. Novela zákona bude předložena do vlády do konce února 2013.

V. KONTROLNÍ MISE FVO V ČR 2012

Ing. Jindřich Fialka, ředitel odboru potravinářských výrob: V letošním roce proběhlo šest auditních misí FVO. Všechny mise byly shledány jako plně relevantní s evropskou legislativou. V roce 2014 se uskuteční 7 misí. V současnosti probíhají přípravy na tyto mise. První mise bude zahájena v lednu 2013 a bude zaměřena na systém chráněných zeměpisných označení a označení původu.

VI. RŮZNÉ

1. Informace o stavu zásobení populace ČR jódem

Ing. Jitka Sosnovcová, ředitelka SZÚ: Dne 22. listopadu 2012 proběhlo zasedání Meziresortní komise pro řešení jódového deficitu, která byla ustanovena k řešení problematiky zásobení populace ČR jódem a stabilizace jeho příjmu. Můžeme konstatovat, že obsah jódu v soli vyrobené v ČR je dlouhodobě stabilní, nicméně problém nastává u dovážených solí, které nemusí splňovat požadavky české vyhlášky na obsah jódu. MKJD by prostřednictvím KSBP ráda požádala příslušný dozorový orgán (SZPI) o pravidelnou a cílenou kontrolu jódu v soli v souladu s požadavky vyhlášky. Dalším, souvisejícím, problémem je značné rozpětí obsahu jódu v mléce a v mléčných výrobcích, které je způsobeno používáním krmných aditiv obsahujících jód. Příslušný právní předpis sice stanovuje max. množství jódu, které je možné do těchto výrobků přidávat, ale v praxi jsou zvířatům dáвана různá množství aditiv (negativní vliv lidského faktoru). Nevyrovnaný obsah jódu v mléce a mléčných výrobcích může znamenat riziko předávkování jódem pro malé děti. KSBP je požádána o pomoc při řešení této problematiky. Dne 15. 5. se na půdě Zemědělské fakulty Jihočeské univerzity uskuteční konference k problematice jódu. Dopolední část bude věnována problematice z pohledu lékařského, odpolední pak z pohledu výživy zvířat a prvovýroby.

Ing. Jakub Šebesta, ústřední ředitel SZPI, informoval o dlouhodobé spolupráci s MKJD. Současně informoval o nemožnosti měřit obsah jódu z kapacitních důvodů SZPI.

Doc. MVDr. Milan Malena, Ph.D., ústřední ředitel SVS ČR: SVS též spolupracuje na této problematice.

Ing. Jitka Sosnovcová, ředitelka SZÚ: Informace o stavu zásobení populace jódem bude zaslána jako příloha zápisu.

2. Činnost vědeckých výborů v roce 2012

RNDr. Eva Renčová, Ph.D., tajemnice Vědeckého výboru veterinárního, informovala o činnosti vědeckého výboru v roce 2012, kdy se vědecký výbor podílel na přípravě vodítek pro PPP k provádění studií růstu L. monocytogenes u RTE potravin a dále byly vypracovány čtyři studie.

Ing. Václav Stejskal, Ph.D., předseda Vědeckého výboru fyto-sanitárního a životního prostředí: Všechny informace o činnosti výboru jsou k dispozici na webových stránkách vědeckého výboru. Informoval o spolupráci s EFSA, posudcích a vypracovaných studiích. Během roku 2012 byly uspořádány 2 odborné semináře.

Prof. Ing. Kateřina Demnerová, CSc., předsedkyně Vědeckého výboru pro geneticky modifikované potraviny a krmiva informovala o průběžné zpracování podkladů pro MZe. V rámci činnosti vědeckého výboru je posuzována řada žádostí MZe. Probíhá monitoring činností EFSA, monitoring webových stránek o GMO. Společně s MŽP jsou pořádány různé akce a semináře.

Ing. Yvona Tyrolová, tajemnice Vědeckého výboru výživy zvířat podala informace o činnosti vědeckého výboru v roce 2012, kdy proběhly tři řádná zasedání. V roce 2012 byla také uspořádána konference „Současné poznatky ve výživě zvířat ve vztahu k bezpečnosti produktů a k životnímu prostředí“ ve spolupráci s Výzkumným ústavem živočišné výroby a MZe. Dále byly vypracovány studie a stanoviska. Veškeré výstupy a sborník z konference jsou dostupné na webových stránkách Výboru.

3. Činnost Informačního centra bezpečnosti potravin v roce 2012

Ing. Jitka Götzová, tajemnice KSBP: webové stránky www.bezpecnostpotravin.cz prošly v průběhu roku částečnou úpravou redakčního systému i prezentační části stránek. V tomto roce je 50% nárůst návštěvnosti webových stránek především díky žákům a studentům. Během roku 2012 bylo zorganizováno 20 seminářů pro veřejnost, 10 prezentačních akcí a 65 výukových programů.

4. Školení inspektorů dozorových orgánů

Ing. Jitka Götzová, tajemnice KSBP, informovala o jednotném školení inspektorů v ČR. Bylo ukončeno 1. kolo e-learningového kurzu, které absolvovalo 74 inspektorů. V současné době probíhá druhé kolo, které poběží do března 2013. Další školení probíhají na evropské úrovni v rámci aktivity EK Better Training for Safer Food (BTSF). Kurzy jsou poskytovány ve stejném rozsahu jako v minulém roce. Také EK poskytuje e-learningovou formu svých školení. Časem budou tyto kurzy poskytovány ve všech jazycích, v současné době jsou poskytovány ve čtyřech jazycích.

5. Prezentace Dr. Stejskala o biologických nebezpečích

Ing. Václav Stejskal, Ph.D., předseda Vědeckého výboru fyto-sanitárního a životního prostředí přednesl prezentaci o významu škůdců jako kontaminantů potravin v ČR. Prezentace je členům KS zaslána spolu se zápisem z jednání.

V rámci svého vystoupení mimo jiné informoval o spolupráci s EFSA a přípravě společného materiálu o hodnocení rizika škůdců (pest risk assessment - PRA). Poukázal na finanční náročnost invaze nových škůdců. Informoval o klíčové roli SRS, která též publikuje řadu informačních materiálů, a má velmi dobrou reputaci v zahraničí. Poděkoval SZPI a poukázal na velkou záslužnost webových stránek „Potraviny na pranýři“.

6. Prezentace Prof. Pavlíka o přenosu bakterií prostřednictvím rostlin

Prof. MVDr. Ivo Pavlík, CSc., Výzkumný ústav veterinárního lékařství, přednesl prezentaci, ve které seznámil členy KSBP s možnostmi a hlavními zdroji přenosu bakterií pomocí rostlin (infikovaná zvířata nebo lidé). Uvedl, že pozornost dozorových orgánů je v oblasti biologických nebezpečí především věnována produktům živočišného původu (z mléka a masa), avšak neméně důležité jsou i analýzy ovoce a zeleniny. Prezentace je členům KS zaslána spolu se zápisem.

Ing. Jakub Šebesta, ústřední ředitel SZPI informoval o průzkumu o chování spotřebitelů k nakoupenému ovoci a zelenině, kde byly zjištěny často až šokující výsledky, např. pokud jde o (ne)omývání zakoupeného ovoce či zeleniny.

Závěrem NM Ing. Jaroslava Beneš Špalková, 1. místopředsedkyně KSBP, poděkovala všem členům za aktivní účast.

Úkoly vyplývající z jednání:

- 1) Zajistit podporu iniciativy DATEX.CZ v roce 2013.
Zajistí: MZe (14310)
- 2) Sledovat problematiku obsahu jódu v mléce a příp. iniciovat jednání mezi zúčastněnými organizacemi.
Zajistí: MZe (14310)
- 3) Iniciovat jednání mezi MZe a MŽP o možnosti vyplácení náhrad chovatelům za škody způsobené starou environmentální zátěží.
Zajistí: MZe (14300) ve spolupráci se SVS

Přílohy: Prezentace Prof. Pavlíka o přenosu bakterií prostřednictvím rostlin
Prezentace Dr. Stejskala o biologických nebezpečích
Informace MKJD o stavu zásobení populace ČR jódem

Zapsala: Bc. Klára Bauerová, odbor bezpečnosti potravin
Schválil: Ing. Vilém Žák, předseda KSBP a 1. náměstek ministra